

Laan van Nieuw Oosteinde 275

<i>Naam</i>	<i>Geb.pl.</i>	<i>Geb.dat.</i>	<i>Overl.pl.</i>	<i>Overl.dat.</i>	<i>Lftd</i>
Mozes van Dam	Rotterdam	5-1-1903	Sobibor	16-7-1943	40
Rachel van Dam-Leons	Rotterdam	4-6-1907	Sobibor	11-6-1943	36
Emma Rosette van Dam	Den Haag	23-6-1937	Sobibor	11-6-1943	5

Mozes van Dam kreeg bij zijn geboorte de roepnaam Maurits. Zijn ouders, Izaak en Emma van Dam, bezaten de hoedenzaak Maison Van Teeffelen, met drie vestigingen in Rotterdam. Moeder Emma, geboren in Antwerpen, begon als hoedenontwerpster en ontwikkelde zich als een zeer kundige zakenvrouw met een goed oog voor de mode en begrip van waar vraag naar was. Zij overleed begin 1940 aan kanker. Vader Izaak is in 1943 in Sobibor vermoord.

Maurits trouwde op 10 juli 1930 met Rachel (Chel) Leons. In 1933 liet hij zich inschrijven in de gemeente Voorburg. Het echtpaar ging wonen aan de Laan van Nieuw Oosteinde 275.

Rachel, geboren 4 juni 1907, was de dochter van Abraham Leons en Rosette Leons-Presser. Deze ouders woonden in het begin van de oorlog aan de Weteringkade in De Haag. Moeder Rosette is in december 1940 in Den Haag overleden, 59 jaar oud. Haar man Abraham is weggevoerd naar Auschwitz, waar hij eind februari 1943 is omgekomen, 60 jaar oud.

Maurits Van Dam stond bij de gemeente Voorburg ingeschreven als ‘handelsreiziger pelterijen’ (vertegenwoordiger in bontwerk, pelswerk), maar na enige tijd werden de echtelieden de eigenaren van een damesmode import firma “M. van DAM, MODES ENGROS, gevestigd aan het Spui 151 in het centrum van Den Haag.

Op 23 juni 1937 wordt hun dochttertje geboren, Emma Rosette. Dan komt de oorlog dichterbij en wordt vervolgens realiteit.

Mozes (Maurits) van Dam

Emma van Dam

Rachel (Chel) van Dam-Leons

(Foto's: collectie L. Sørensen-Stein)

Aan Joden werden steeds meer beperkingen opgelegd: ontslag van Joods personeel in overheidsdienst; verbod voor Joden om bioscopen te bezoeken; registratie van Joodse personen en bezittingen; verbod voor Joden op het bezit van radio's; Joden mogen niet langer markten, zwembaden, stranden, parken, dierentuinen, café's, restaurants, hotels, schouwburgen en musea bezoeken.; Joodse kinderen mogen niet meer naar openbare scholen. Er zijn inmiddels een paar en razzia's geweest, waarbij enkele honderden Joden zijn opgepakt en gedeporteerd.

Het huis aan de Laan van Nieuw Oosteinde 275 is in december 1942 door de bezetter gevorderd. Het gezin was daardoor gedwongen te verhuizen. Moeder Rachel en dochter Emma hebben daarna hun intrek genomen in het ouderlijk huis van Rachel, Weteringkade 15 Den Haag. Vader Maurits woonde kennelijk al niet meer in zijn huis. Hij zou slavenarbeid hebben moeten verrichten aan de Moerdijk voordat hij naar Vught is gedeporteerd. Rachel en Emma zijn eveneens in de eerste maanden van 1943 op transport gesteld naar Vught. Zij maakten vervolgens deel uit van het beruchte kindertransport van 6 juni 1943 van Vught naar Westerbork. Dit transport dat op 11 juni 1943 in Sobibor aankwam, was het grootste van alle transporten die vanuit Nederland naar de vernietigingskampen zijn gegaan, méér dan 3000 personen op één dag. Emmy was nog geen 6 jaar, haar moeder Chel had nog maar enkele dagen eerder haar 36e verjaardag herdacht. Vader Maurits van Dam volgde enkele weken later dezelfde route van Vught via Westerbork naar Sobibor, waar hij op 16 juli 1943 werd vermoord.